

Nouwland: Herrefst 1944 tot end van d'n oorlog.

Evenas overal laoge ok hier her en der Duitse soldate ingekwetierd. Wijd van huis en haord vonde sommege 't leuk de suldaot ut te hange en d'r èège saves knalbezope te zuipe, waarvan de boerin de naregheid had. Alles was dan ondergekotst en 't beddegoed da naor buite ging rook je van heinde en ver.

Bij andere kwam 'r geregeld een daome op bezoek, wa wou ie ok, zo wijd van vrouw en keinder, maor toe de boerin in de gaote kreeg wa da mins kwam doen het ze da wijf eerst 's van 't erref afgeboenderd.

Bij ontèëgening van 't hooi veur de pèerde brak 'r 's 'n gevecht mit gaovels ut, de moffe gooiden 't hooi van de zolder af en de boer gooide 't 'r weer op en

zee: "je krijg gien hooi!" Na 'n pòsie vertrokke de moffe zonder hooi! Andere suldaote kwaome bij d'n boer op te koffie en liete blijke da ze vrouw en keinder miste, ze brochte zellufs wel 's wa lekkers mee.

In de Christelijke schôol laoge de Russische krijgsgevangene. Die moste werreke veur de moffe. In de herrefst van '44 vocht 't hallevé Duitse leger aon de Waol om veroverd gebied te houwe. 's Aoves en 's nas wiere ze beveurraod. Mit huifkarre ree men in d'n donkere zonder licht om maor nie gezien te worde deur de geallieerde vliegtuige. De mof zat tan onder d'n huif te waoke over de laoding en de Rus zat tan op t'n bok. Overdags leefde ze in de schôol en aon hun gedrag ko je zien da ze thuis ok maor in 'n achtergebleve gebied wôonde. Ze stôole ut 't magezijn van de schôol nieuwe schriffies en sneeje ut 't midde van de bladzije 'n vloeigie en de rest wier verstokt. Ut de boeke van de bibliotheek scheurde ze de blaoijer die wiere gebruikt as wc-pepief, nie op 't telet, neeje, ze ginge 't land in. 't Verschil tusse 'n koeievlaoi en da van hun zag ie toch nie.

Michaël Worobioff was 'r ok zo êên. Thuis in Rusland was tie jaoger veur de kost en hier was tie koetsier van de mof. Op 8 nevimber 1944 waore ze weer een tochie wisse maoke naor 't front. Alles leek goed te gaon tot ze trug op de Bazeldijk wiere gezien deur 'n geallieerd vliegtuig. Dekking zoeker was nie meer nôôdig, ut 't vliegtuig was al geschôote en Michaël wier van d'n bok geschôote. D'n dôôdgraover zee veurda de Rus de kist inging: "Die muile pas ik nog wel." Onder ereseluut wier de Rus nost de kerrek in Nouwland begraove.

In 't veurjaor van 1945 kwaome de evekuees. Ze hadde de vuurlinie aon de Waol bij Tiel verlaote. Ondertusse borste die lui van de vlooi en de luis. Onder hun waore d'r ok die gin lievertjes waore.

Zo ha 'n stel vrouwe die in de pasterie zaote iedere aovend bezoek. Een mof kwam fietsend van Meerkerk de Zèèlkaoi af om bij die vrouwe te gaon vrije. In 't verzet waoren 'r die 'm woue opruime. De daomes vertrokke en de mof mocht nog effe leve.

D'r kwam ok 's 'n groep op zaoterdagmiddag en die woue persee in de lege pasterie. Uiteindelijk mocht ta en konne ze op te pof d'r bôôdschappe doen bij Hordes in de winkel. 's Aoves vierde ze feest tot laot in de nacht, terwijl ze mit de planke ut de kast 't vuur aon hieve. 's Maondasmorreges vroeg waore ze mit de noorderzon vertrokke. De schôolmeester vond hun erreges in de Betuwe trug en hief hun de rekening van de kruidenier onder d'r neus, en waarimpel ze betaolde ok nog!

Op bevrijdingsdag liep iederêên op de heul om feest te viere mit de Canedeze. Deur de Oranjeverêëneging was t'r veur de moedige strijders een maol mit paoling in 't kefee. De geschorste burregemêester was ok utgenôdigd. Hij zee in z'n toespraak 't fijn gevonde te hebbe dat 'r in dut klèene durrepie toch nog van die moedege minse wôonde. Omda ta nogal moeilijk z'n strot utkwam, vertrok tie al snel. En wit je wie d'r ok op de heul liep? D'n dôôdgraover mit de muile van de Rus.

Hans Zijderveld